

Dokumentin sisältö

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2021

- ....1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
- ....2 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi
- ....3 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2022

- ....4 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset
- ....5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat
- ....6 Hyvinvointisuunnitelma

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

- ....7 Suunnitelman laatijat
- ....8 Suunnitelman hyväksyminen

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2021

Maakunnan väestön määrä oli 72 306 vuoden 2019 lopussa. Kainuun väkiluku laskee ennusteen mukaan alle

70 000 asukkaaseen seuraavan vuosikymmenen aikana. Ikääntyneiden suhteellinen osuus kasvaa ja työikäisen väestön osuus vähenee (THL 2018). Väestön väheneminen jatkuu ennusteen mukaan vuoteen 2040 mennessä alle 60 000 asukkaaseen, 18 % nykyisestä. Ristijärvellä muutos on hieman suurempi, 21 % jos kunta ei saa suuntaa itse muutettua positiivisemmaksi.

Kunta Väestö 2019	Ennuste 2040	Muutos,	lkm Muutos, %
Ristijärvi 1 272	1 001	-260	-21
Kainuu 72 306	59 196	-13 110	-18

Koronaepidemian alkuvaiheessa keväällä 2020 alle 25-vuotiaiden työttömyys lisääntyi enemmän kuin millään muulla ikäryhmällä (enimmillään huhtikuussa 78 % vuoden takaiseen verrattuna) ja selkeää kasvua oli elokuun alkuun 2020 asti. Kesätöitä ja harjoittelupaikkoja jäi paljon saamatta. Elokuun lopussa kuitenkin nuorten työttömyys oli jo 3 % vuoden takaista pienempi, joten nuoret ovat päässeet opiskelemaan ja töihin. Yhteensä heitä oli työttömänä 378. Koronan vaikutus nuorten työttömyyteen oli siis lyhytaikainen. Mahdollisia hyvinvointivaikutuksia ei ole tilastoitu. (Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2020).

Vuoden 2019 ikäjakaman mukaan alle 6 -vuotiaiden ja 85 vuotta täyttäneiden osuudet ovat 5 % luokkaa kainuulaisesta väestöstä. Kainuun väestö vähenee nykyisestä ennusteen mukaan 18 %:lla vuoteen 2040 mennessä. Väestön koulutustaso on Kainuussa alhaisempi kuin maassa keskimäärin. Työkyvyttömyyseläkettä saavia 16-64 -vuotiaista % osuus on Kainuussa 9,2 % ja koko maassa 5,8 %. Nuorisotyöttömiä 18-24 vuotiaasta työvoimasta on noin 14 %. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden osuus 17-24 vuotiaista on pienempi kuin koko maassa. Kunnan yleinen pienituloisuusaste oli Kainuussa muuta maata korkeampaa vuonna 2018. Ikääntyneiden asutokuntia on Kainuussa muuta maata enemmän. Yksinasuvien ikääntyneiden kotona asuminen oli samalla tasolla kuin maassa keskimäärin. Yleistä asumistukea saavien osuus on muuta maata alhaisempi. Sekä demografinen (väestöllinen) että taloudellinen huoltosuhde olivat Kainuussa muuta maata korkeammalla tasolla tarkastelujakson aikana. Demografinen huoltosuhde kohoaa Väestöliiton ennusteen mukaan vuoteen 2030 mennessä toiseksi korkeammalle tasolle koko maassa. Yhden hengen asutokuntia on 45 % asutokunnista Kainuussa. Työttömyys, syrjäytymisriski ja sairastavuus. Mielenterveyden ja käyttäytymishäiriöiden vuoksi työkyvyttömyys eläkettä saavia 16-24 vuotiaita on Kainuussa muuta maata enemmän ja määrä on kasvusuunnassa. Kainuulaisista 18-24 vuotiaista syrjäytymisriskissä olevien määrä on 20 %, joka on vähemmän kuin v. 2017. Sairastavuus ja kansantauti-indeksit ovat muuta maata korkeammalla tasolla.

Ristijärven väestömäärä on ollut hitaasti laskeva. Lapsiperheiden määrässä ei ole valtuustokausina tapahtunut suuria muutoksia ja keskimääräinen koulutustaso on nouseva. Haasteena on väestön keskimääräistä suurempi ikääntyminen, verotulojen ja valtionosuuksien pieneneminen ja kunnan

velkaantuneisuuden kasvu. Kunta joutuu ponnistelemaan kyetäkseen vastaamaan sote-kuluihin. Kunnan omat säästötoimet vaikuttavat myös hyvinvointiin, koska omia palveluita on karsittava. Onnellisuusbarometreillä mitattuna meillä Kainuussa ja Ristijärvellä asuu onnellisia ihmisiä, jotka arvostavat luonnossa liikkumisen mahdollisuuksia, asumisen väljyyttä ja hyviä, lähellä olevia peruspalveluita.

Ristijärveläiset pitävät mahdollisuuksina kunnassa helposti tavoitettavissa olevaa luontoa, matkailun hyödynnettävyyttä Saukkovaaran ja Pirtin alueilla, hiihto- ja muita harrastusmahdollisuuksia, kunnan rauhallisuutta ja hiljaisuuden kokemuksia, hyviä ja toimivia peruspalveluja sekä tontti- ja asuntotarjontaa.

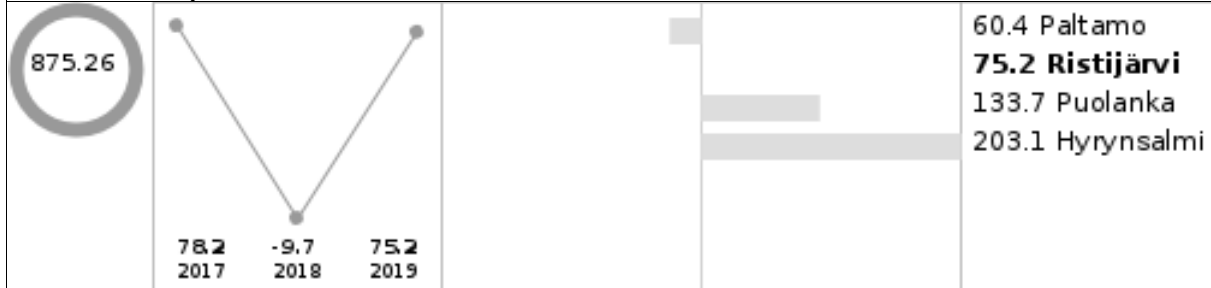
• Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

TALOUS JA ELINVOIMA

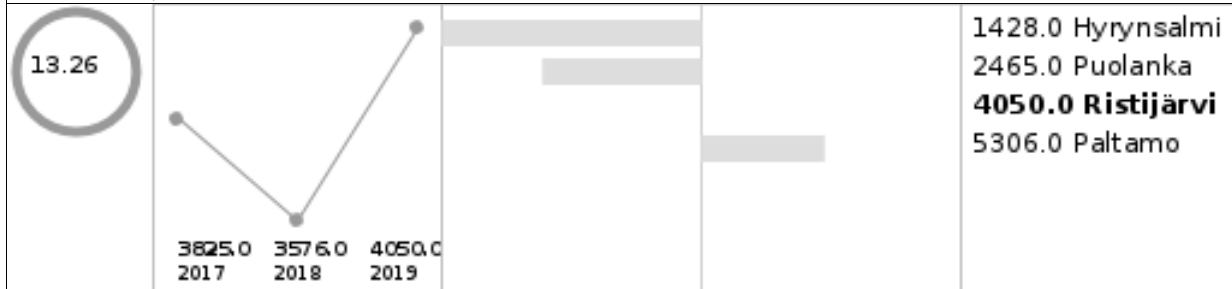
Tulot

%	Suunta	Vertailu
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas		
6.06	<p>4617.0 2017</p> <p>4485.0 2018</p> <p>4757.0 2019</p>	<p>3936.0 Paltamo 4757.0 Ristijärvi 4845.0 Hyrynsalmi 5610.0 Puolanka</p>
Valtionosuudet, % nettokustannuksista		
5.43	<p>54.9 2017</p> <p>51.6 2018</p> <p>54.4 2019</p>	<p>51.1 Paltamo 54.4 Ristijärvi 59.0 Hyrynsalmi 63.7 Puolanka</p>
Vuosikate, euroa / asukas		
744.19	<p>352.0 2017</p> <p>-43.0 2018</p> <p>277.0 2019</p>	<p>247.0 Paltamo 277.0 Ristijärvi 436.0 Hyrynsalmi 547.0 Puolanka</p>

Vuosikate, % poistoista

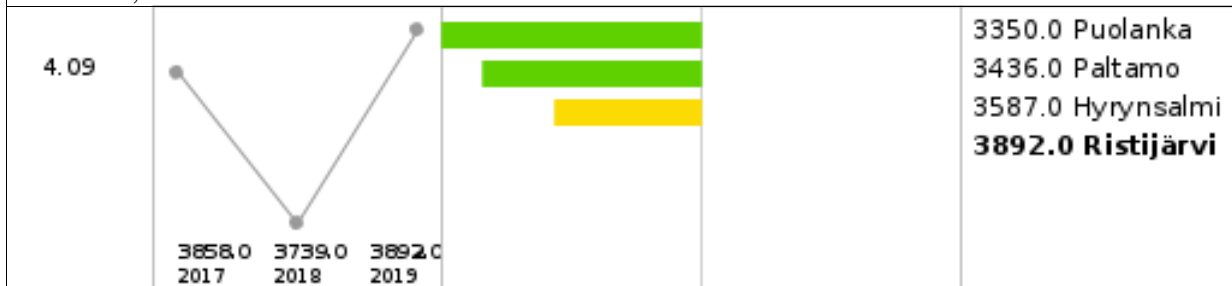
Lainakanta, euroa / asukas

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

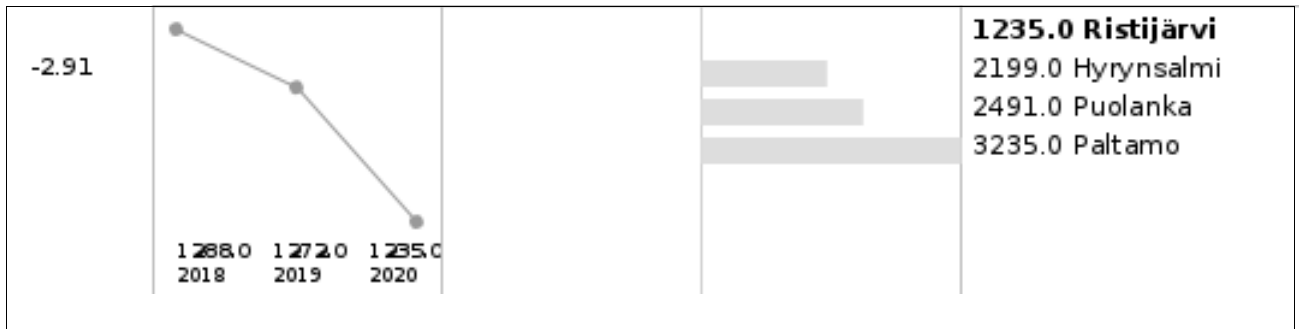

Verotulot, euroa / asukas

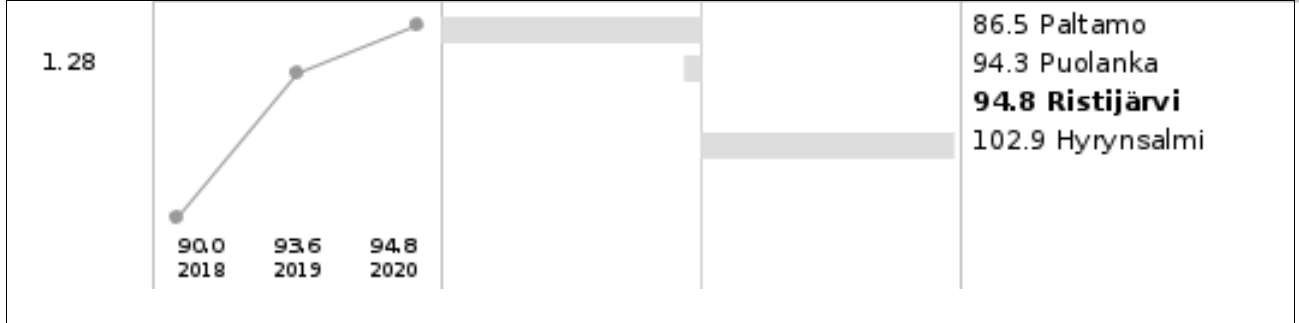

Väestö

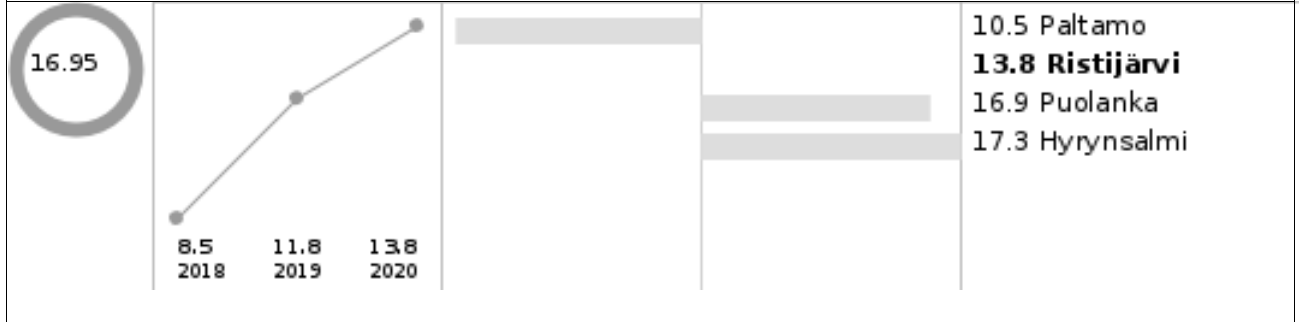
%	Suunta	Vertailu
Väestö 31.12.		

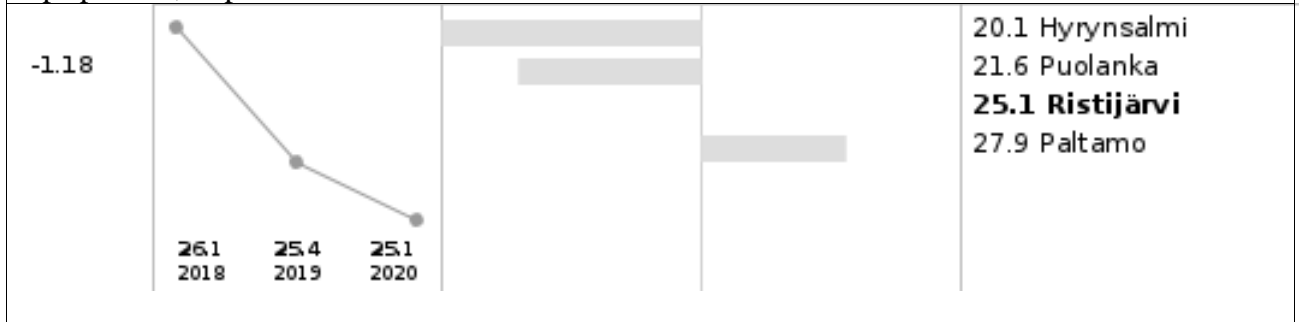
Huoltosuhte, demografinen

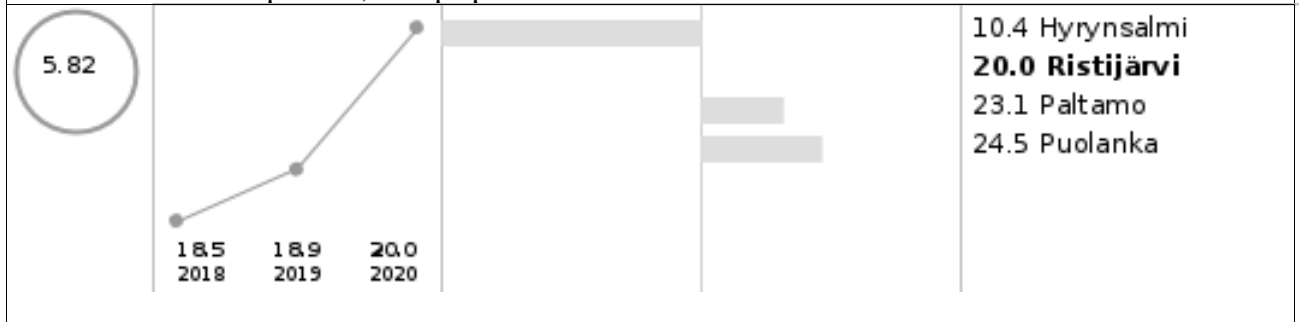
Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

Lapsiperheet, % perheistä

Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

4.79	<p>44.0 2018 43.8 2019 45.9 2020</p>		44.2 Paltamo 45.5 Hyrynsalmi 45.9 Ristijärvi 48.0 Puolanka
------	--	--	--

Koulutustasomittain			
1.66	<p>286.7 2017 295.7 2018 300.6 2019</p>		252.2 Hyrynsalmi 261.0 Puolanka 282.4 Paltamo 300.6 Ristijärvi

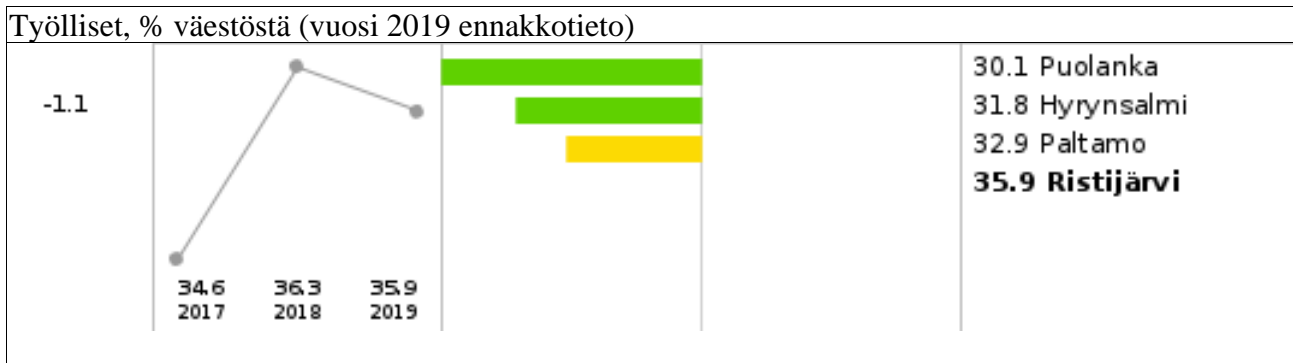
Väestöennuste 2030			
?	<p>1091.0 2018</p>		1091.0 Ristijärvi 1788.0 Hyrynsalmi 1989.0 Puolanka 2829.0 Paltamo

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta			
-50.0	<p>-5.4 2018 -1.6 2019 -2.4 2020</p>		-13.9 Hyrynsalmi -2.4 Ristijärvi 3.2 Puolanka 4.6 Paltamo

Elinvoima

%	Suunta	Vertailu
Kunnan yleinen pienituloisuusaste		
-10.83	<p>160 2017 157 2018 140 2019</p>	
		14.0 Ristijärvi 17.1 Paltamo 17.3 Hyrynsalmi 20.8 Puolanka

Lasten pienituloisuusaste				
-51.54	<p>11.1 2017 13.0 2018 6.3 2019</p>		6.3 Ristijärvi 11.5 Paltamo 12.4 Hyrynsalmi 22.4 Puolanka	
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä				
?				3.4 Hyrynsalmi 4.1 Paltamo 4.9 Puolanka
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä				
-40.0	<p>1.3 2018 1.5 2019 0.9 2020</p>		0.9 Ristijärvi 1.0 Hyrynsalmi 1.1 Puolanka 1.8 Paltamo	
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot				
-1.98	<p>24.7 2017 25.3 2018 24.8 2019</p>		22.3 Puolanka 22.3 Paltamo 22.6 Hyrynsalmi 24.8 Ristijärvi	
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä				
?				null fi. shvk.LocalizedName

TALOUS JA ELINVOIMA - Yhteenveto

Kunnan talous ja elinvoimaisuus näkyy siinä, että meillä on lapsiperheitä reilu neljännes kunnan asukkaista. Yhden vanhemman lapsiperheitä on vajaa viidennes, mutta kuitenkin hieman vähemmän kuin ympäristökunnissa. Koulutustasomittain osoittaa, että ristijärveläiset ovat hieman koulutetumpia kuin Kajaanin ympäristökuntalaiset keskimäärin, mutta silti koulutustaso on alhaisempi kuin keskimäärin Suomessa.

[MISSING IMAGE: ,]http://www.stat.fi/til/vkour/2019/vkour_2019_2020-11-05_tie_001_fi_003.png" alt="Väestö koulutuspiuuteen perustuvan koulutustasomittaimen mukaan 2019">

Kunnan työllisten osuus on hieman laskenut vuodesta 2018.

Kunnan talous on haasteiden edessä johtuen sote -kustannusten kasvamisesta. Taloutta joudutaan tasapainottamaan hakemalla säästöjä toimintatapoja ja -rakenteita uudistamalla ja sopeuttamalla. Kunnan elinvoimaisuuden vahvistaminen on pitkäjänteistä vuosia kestävä työtä. Elinvoimaisuutta vahvistetaan tarjoamalla ympärivuotista vesistöjen äärelle sijoittuvaa väljää asumis- ja rakentamismahdollisuutta ja myös uudistettuja vuokra-asuntoja uusille asukkaille. Kunnan peruspalvelujen tuottamiselle tarpeellinen infra on kunnossa. Käytössä on uusi palvelukeskus ja uudet tilat varhaiskasvatuksella. Elinkeinojen kehittämisen kannalta matkailu ja kiviteollisuus ovat potentiaalisia vahvuuksia kunnassa. Saukkovaaran hiihtokeskuksen kehittäminen yhdessä Ristipirtin leirintäalueen kanssa ovat mahdollisuus uudelle matkailun kasvulle. Elinvoiman kasvu mahdollista hyvinvointia ja terveyttä edistävien toimintojen entistä paremman ylläpitämisen ja kehittämisen.

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

Elämänlaatu ja osallisuus

%	Suunta	Vertailu
		Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

?				11.9 Hyrynsalmi 20.0 Puolanka 28.6 Paltamo
---	--	--	--	--

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

?				12.1 Paltamo 14.3 Puolanka 15.6 Ristijärvi 16.1 Hyrynsalmi
	15.6 2009			

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

%	Suunta	Vertailu
---	--------	----------

Vanhemmuuden puutetta, % 8. ja 9.luokan oppilaista

?				null fi. shvk.LocalizedNam
---	--	--	--	----------------------------

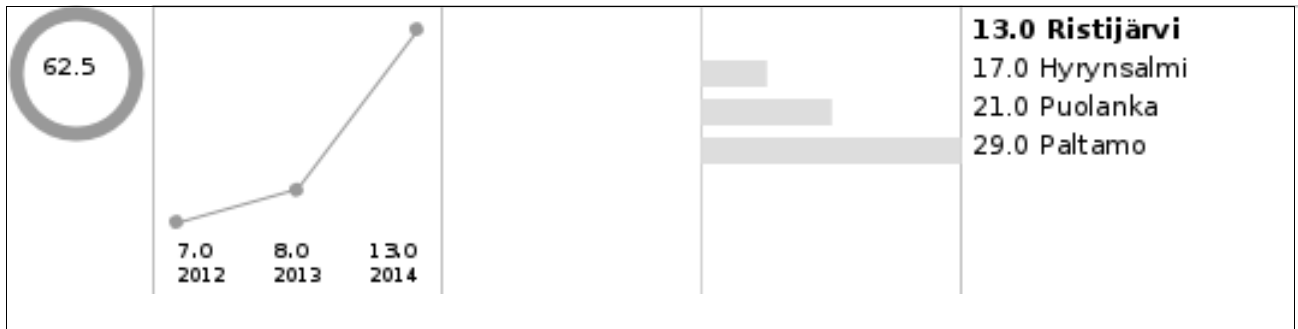
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

				23.4 Hyrynsalmi 35.6 Paltamo 35.9 Puolanka 38.1 Ristijärvi
37.0 2018	33.7 2019	38.1 2020		

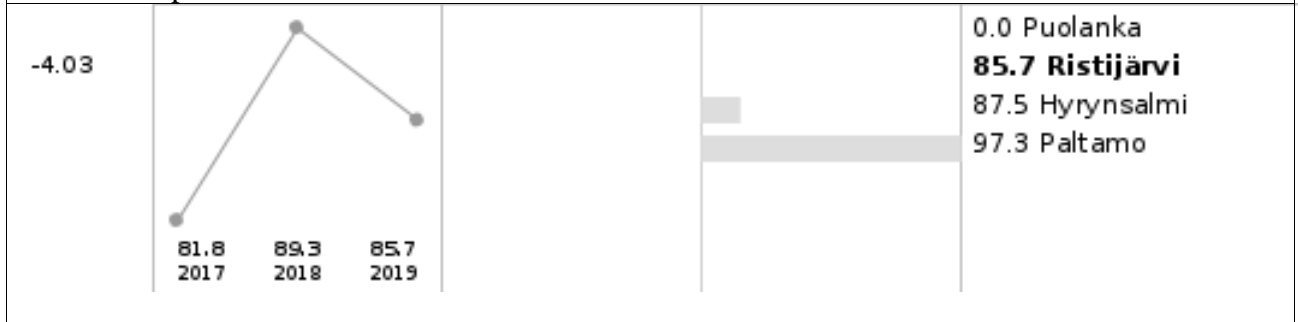
Päivähoito

%	Suunta	Vertailu
---	--------	----------

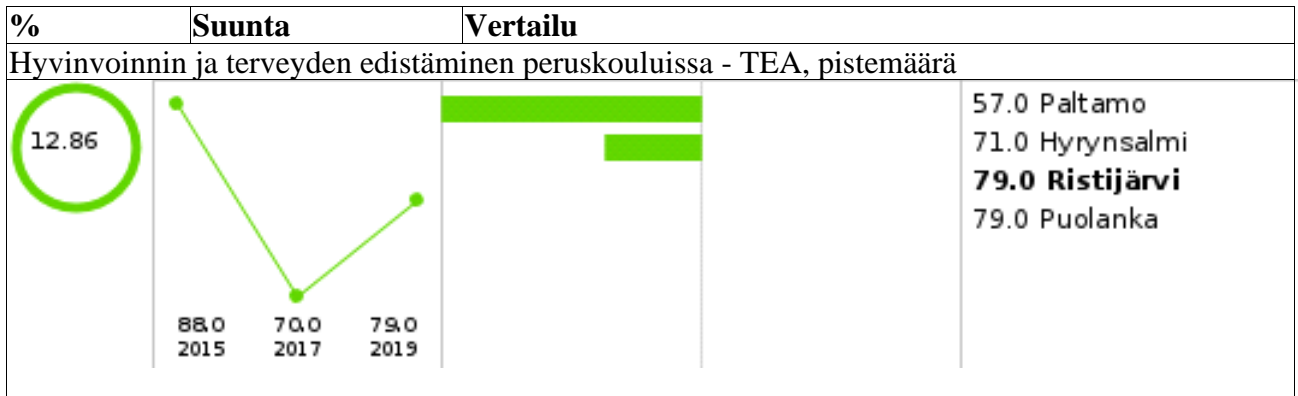
Esiopetuksen piirissä lapsia 20.9. yhteensä, lkm (-2014)

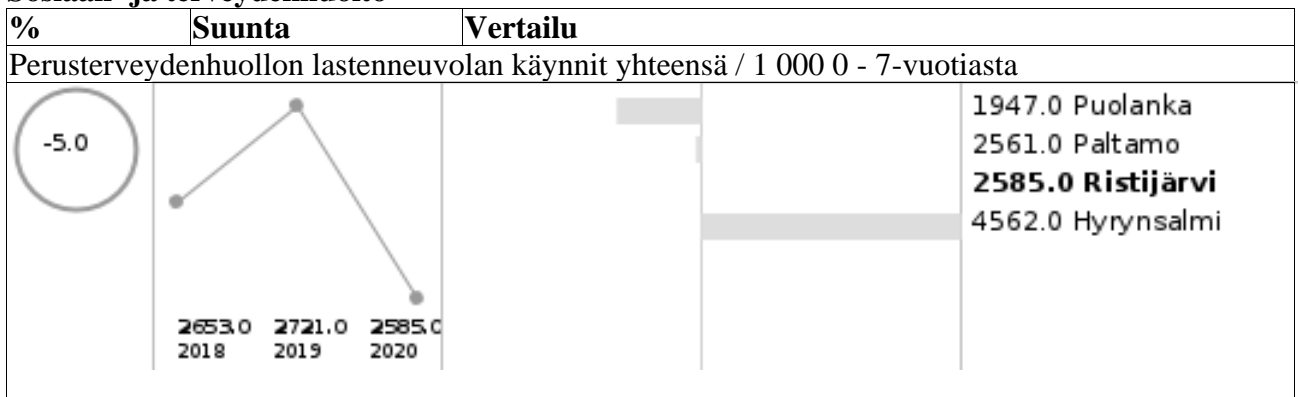
Varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat % vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut

Koulu

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Muut palvelut

%	Suunta	Vertailu
---	--------	----------

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

Ristijärveltä ei saa kaikkiin tilastoihin omaa otosta yläkoulun oppilaiden pienen määrän vuoksi. Viime vuosina meidän tuloksemme on yhdistetty esimerkiksi kouluterveyskyselyssä Hyrynsalmeen. Vastaukset eivät siis ole aivan oikein, mutta Hyrynsalmea seuraamalla näkee suunnilleen tilanteen.

Lapsista lähes 90 prosenttia on ristijärvellä normaalisti varhaiskasvatuksen piirissä. Korona vuonna 2020 määrä on ollut jonkin verran alhaisempi. Esiopetus tavoittaa kaikki kunnan kuusivuotiaat ja lastenneuvolakäynnit sekä kouluterveydenhoitajan ja koululääkäreillä käynnit tapahtuvat suunnitelmallisesti ikäryhmittäin yli 90 %.

Lasten ja nuorten osallisuutta on lisätty viime vuosina mm. Lasten ja nuorten parlamentin, oppilaskunnan ja tukioppilastoiminnan sekä Nuorten Valtuuston kautta.

Koronavuoden vaikutuksena näkyy ristijärvelläkin joidenkin oppilaiden koulumotivaation lasku.

Huomattavana piirteenä on myös se, että osa huoltajista ei koe pitkiäkään koulusta poissaoloja isoina ongelmina. Tämä näkyy pahimmassa tapauksessa luokan kertaamisena.

NUORET JA NUORET AIKUISET

Elämänlaatu ja osallisuus

%	Suunta	Vertailu
Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista		
?		14.0 Paltamo
Ei yhtään läheistä ystävää, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista		
?		null fi.shvk.LocalizedNam
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä		
?		0.0 Ristijärvi 2.2 Paltamo 4.0 Puolanka 5.4 Hyrynsalmi
	<p>0.0 2018 0.0 2019 0.0 2020</p>	

Ylipaino, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista				
?				14.0 Paltamo
Ylipaino, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista				
?				null fi.shvk.LocalizedNam

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

%	Suunta	Vertailu		
Oppilaitoksen fyysisissä työoloissa puutteita, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (-2015)				
?				null fi.shvk.LocalizedNam
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 18 - 20-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)				
?				4.2 Paltamo 13.6 Hyrynsalmi
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (-2015)				

?				null fi. shvk.LocalizedNam
---	--	--	--	----------------------------

Sosiaali- ja terveydenhuolto

%	Suunta	Vertailu		
Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveystieteiden vuodeosastoilla hoidossa olleet 15 - 24-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä (vuosi 2018 ennakkotieto)				
?				null fi. shvk.LocalizedNam
Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 18 - 20-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)				
?				0.0 Ristijärvi 10.3 Paltamo 14.6 Hyrynsalmi 33.3 Puolanka
	● 0.0 2009			

Muut palvelut

%	Suunta	Vertailu
---	--------	----------

NUORET JA NUORET AIKUISET - Yhteenveto

Ristijärvellä ei ole toisen asteen oppilaitoksia ja siksi kaikki nuorista ja nuorista aikuisista kerättävä tieto kohdistuu nuorten asuin- ja opiskelukuntiin. Pohjois-Suomen Avin tekemän kyselyn pohjalta toisen asteen opiskelijat ovat kokeneet etäopetuksessa näyttöruudun katsomisen pitkästyttäväksi ja he ovat opiskelussaan todella passiivisia, mikä osaltaan vaikuttaa jo oppimistuloksia alentavasti. Toinen suuri ongelma on kokonaan poissaolojen raju kasvu. Huoltajien asenteet ovat myös selkeästi muuttuneet siihen suuntaan, että he sallivat entistä enemmän oppilaiden poissaolon eivätkä tee samalla tavalla yhteistyötä oppilaiden koulumotivaation herättelyyn. Toisella asteella myös opintojen venyminen on selkeä koronavuoden mukanaan tuoma ongelma. Oppilaat itse kokevat ongelmana sosiaalisten suhteiden vähyyden ja päivärytmin katoamisen etäopetuksessa. Osa kaipaa myös kouluruokailua ja

toteaa itse ruokailunsa laadullisesti huonontuneen merkittävästi etäopetuksen aikana. Oppilaat itse haluaisivat lähiopetukseen.

TYÖIKÄISET

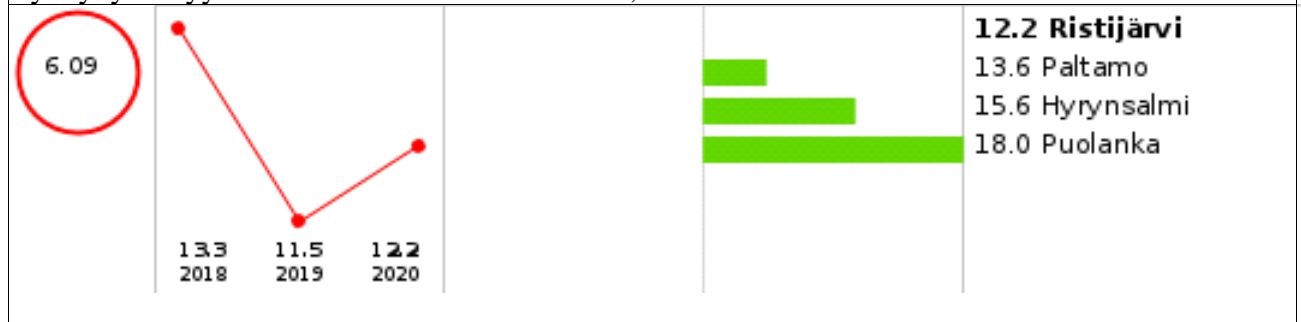
Elämänlaatu ja osallisuus

%	Suunta	Vertailu
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat		
?		null fi. shvk.LocalizedName

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Opiskelu, työ ja toimeentulo

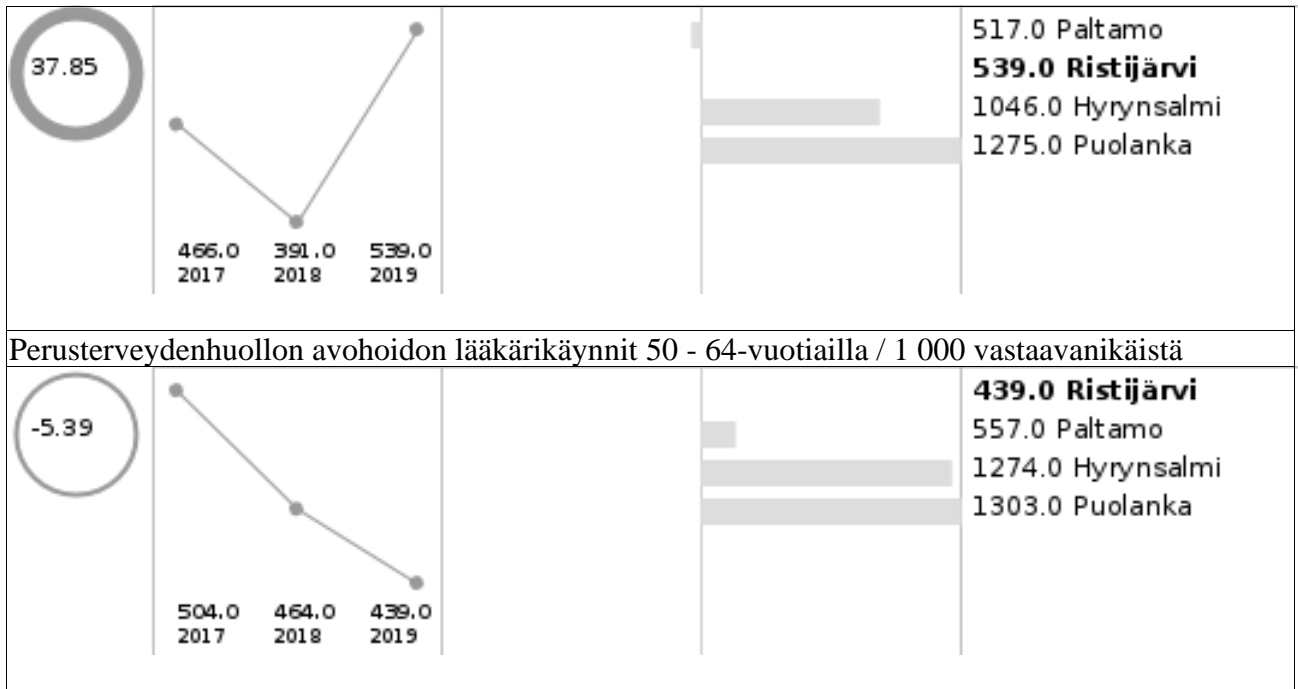
%	Suunta	Vertailu
---	--------	----------

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

%	Suunta	Vertailu
---	--------	----------

Sosiaali- ja terveydenhuolto

%	Suunta	Vertailu
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä		

Muut palvelut

%	Suunta	Vertailu
---	--------	----------

TYÖIKÄISET - Yhteenveto

Työikäiset ovat kuntakyselyissä todenneet elävänsä suhteellisen onnellista elämää luonnonläheisessä pikkukunnassa, jossa peruspalvelut ovat toimivat. Heidän ikäryhmässään on kasvanut sekä avoterveydenhuollon että mielenterveyspalvelujen tarve. Erityisesti mielenterveyspalvelujen tarpeen määrässä on suurta vaihtelua vuosittain. Toisaalta valtaosa työikäisistä kokee sekä fyysisen, sosiaalisen, psyykkisen että ympäristöllisen elämänlaatunsa hyväksi. He kokevat, että elämän perusasiat ovat kunnossa päivittäisessä elämässä ja heillä on mahdollisuuksia vaikuttaa omaan ja läheistensä hyvinvointiin itsenäisesti.

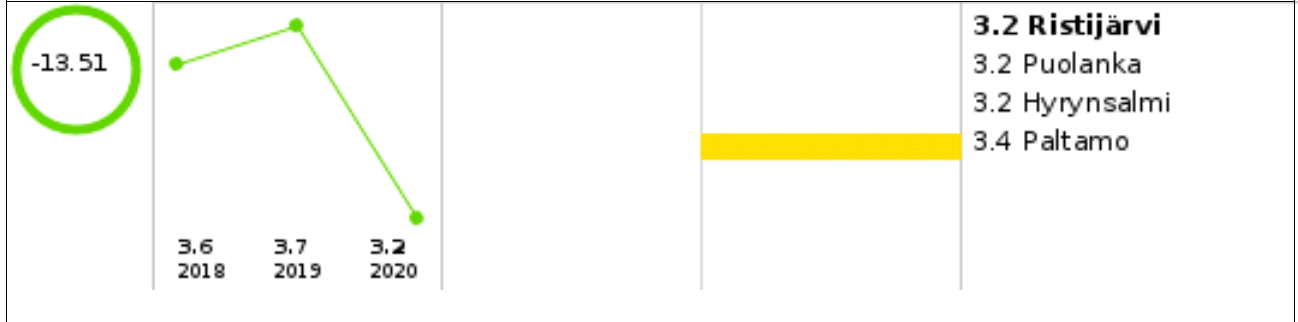
IKÄIHMISET

Elämänlaatu ja osallisuus

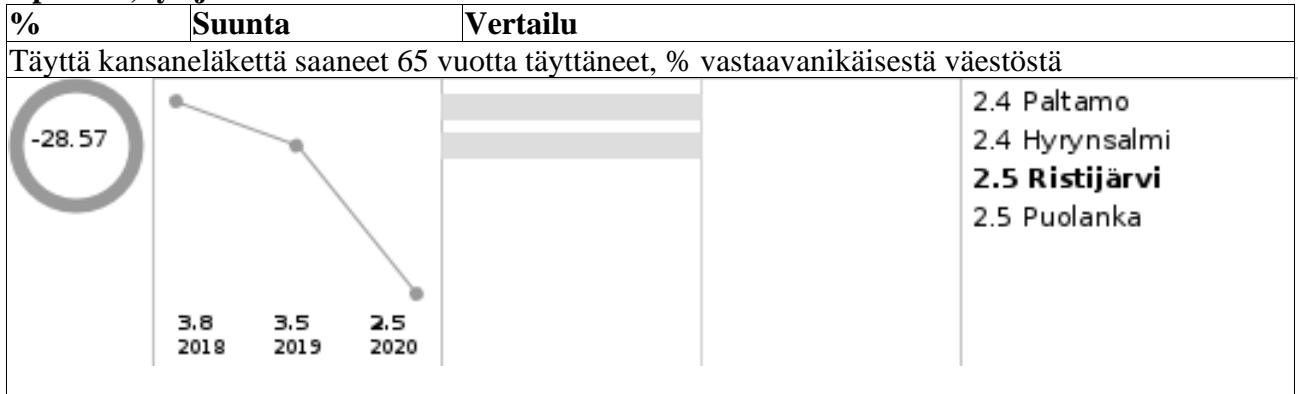
%	Suunta	Vertailu
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet		
?		null fi. shvk.LocalizedNam
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), matala koulutus		

?				null fi.shvk.LocalizedNam
---	--	--	--	---------------------------

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavanikäisestä väestöstä

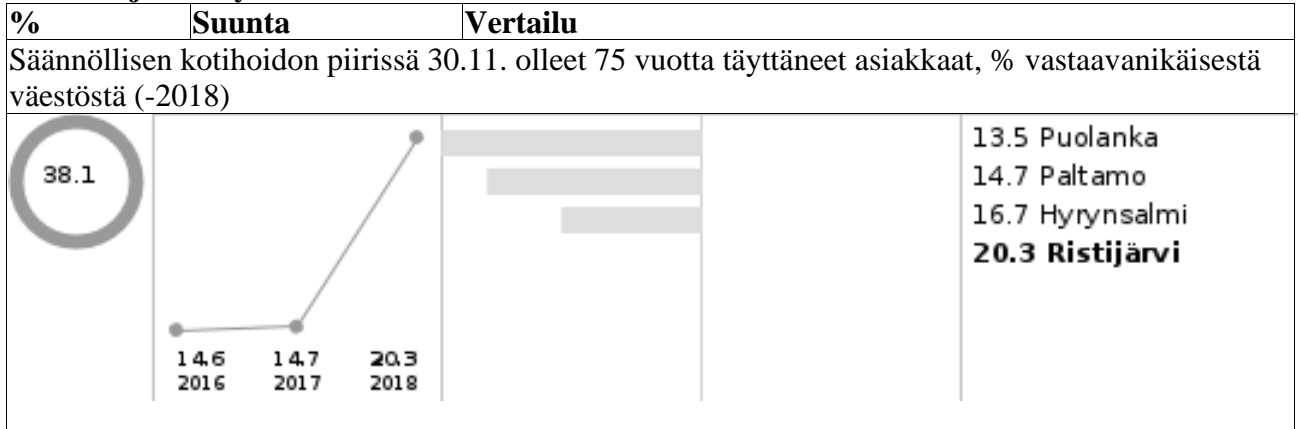
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

%	Suunta	Vertailu
---	--------	----------

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Muut palvelut

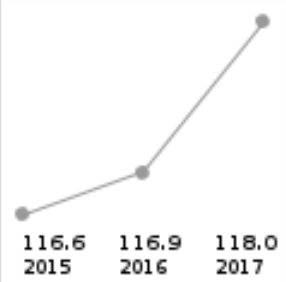

%	Suunta	Vertailu
---	--------	----------

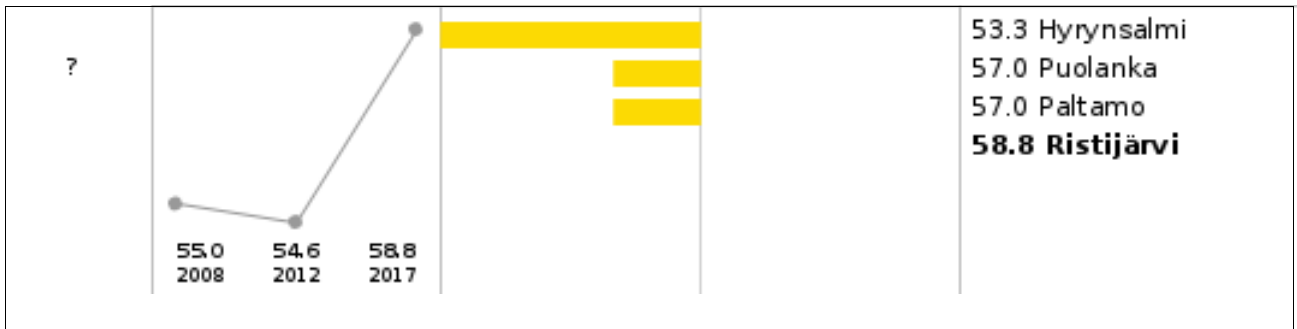
IKÄIHMISET - Yhteenveto

Ristijärvellä hyvässä kunnossa olevat ikäihmiset, ns. go-go-ikäiset voivat suhteellisen hyvin ja he muodostavat tärkeän osan kunnan yhteisten tapahtumien järjestelyissä ja hoidossa. Vanhusneuvosto on mukana kunnan palveluiden kehittämisessä aktiivisesti. Slow-go-ikäiset ja -kuntoiset vanukset taas ovat hieman naapurikuntia useammin kotihoidon palveluiden piirissä, ristijärveläisistä tähän ryhmään kuuluvista on kotihoidon palveluiden piirissä. Koronavuosi 2020 on vaikuttanut kuitenkin ikäihmisten ja ilman vakituista työsuhdetta olevien henkilöiden yksinäisyyden ja eristyneisyyden kokemuksia runsaasti. Yksinäisyys on lisääntynyt erityisesti yli 65-vuotiailla, yksinasuvilla, pienituloisimpiilla ja työelämän ulkopuolella olevilla. Yksinäisyyden haitat kuormittavat erityisesti heitä, jotka ovat muutenkin jo vaikeassa tilanteessa. Pitkittynyt yksinäisyys heikentää ihmisen terveyttä ja hyvinvointia merkittävästi, altistaen monille sairauksille (masennus, mielenterveyden häiriöt ja fyysiset sairaudet). Yksinäiset ihmiset käyttävät enemmän terveyspalveluja ja jäävät muita helpommin yhteiskunnan toimintojen ulkopuolelle. Yksinäisyyden kokemukset voidaan rikkoa pienilläkin yhteydenotoilla, kirjeillä, korteilla, puhelinsitoilla. Ristijärven kunta osallistui jouluna 2020 joulukorttien lähetykseen ikäihmisille, vastaavia tempauksia tulee tehdä korona-aikana.

KAIKKI IKÄRYHMÄT

Elämänlaatu ja osallisuus

%	Suunta	Vertailu
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%)		
?		null fi. shvk.LocalizedName
Kelan sairastavuusindeksi, ikävakioitu (-2017)		
0.94		
		118.0 Ristijärvi 134.2 Paltamo 146.6 Hyrynsalmi 147.7 Puolanka
Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %		

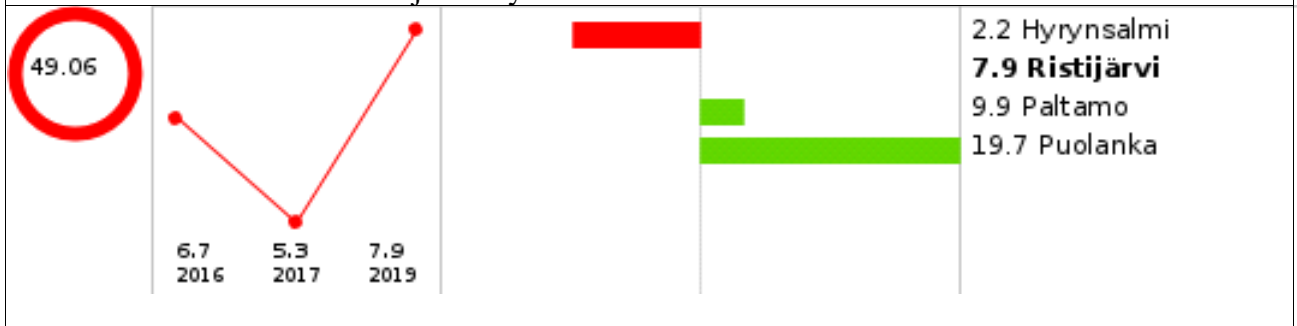
Opiskelu, työ ja toimeentulo

%	Suunta	Vertailu
---	--------	----------

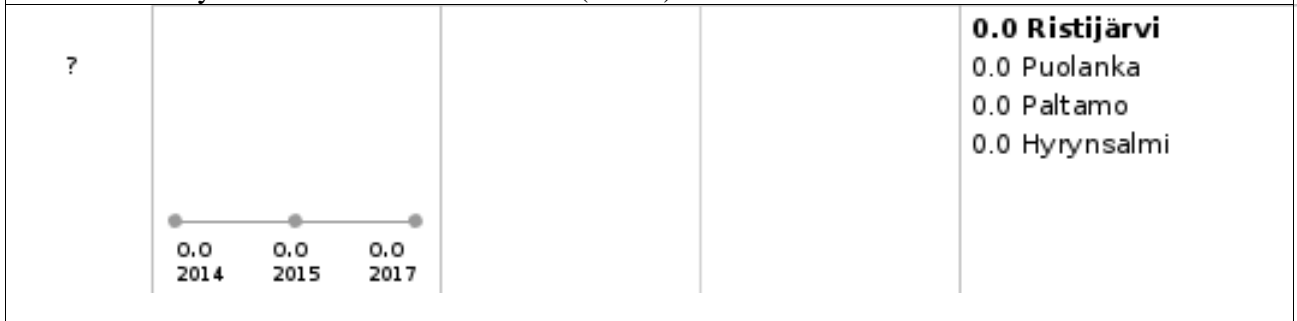
Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

%	Suunta	Vertailu
---	--------	----------

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

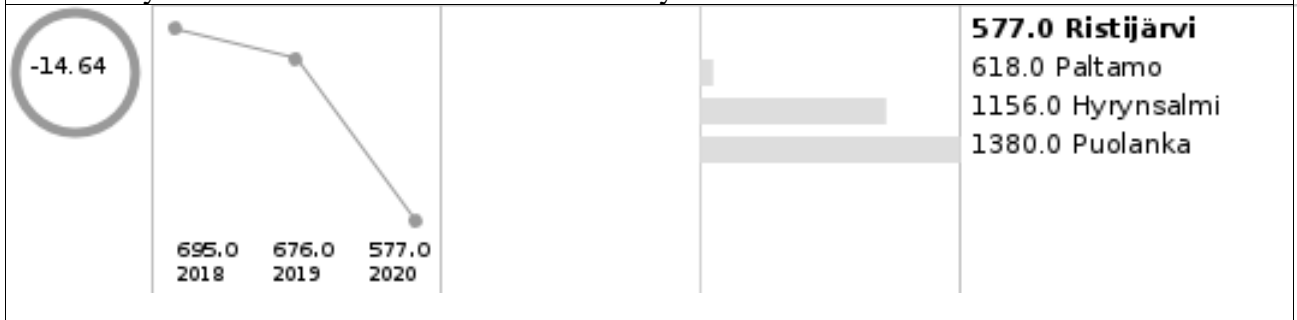
Asunnottomat yksin asuvat / 1 000 asukasta (-2017)

Sosiaali- ja terveydenhuolto

%	Suunta	Vertailu
---	--------	----------

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

Vapaa-aika

%	Suunta	Vertailu
---	--------	----------

Muut palvelut

%	Suunta	Vertailu
---	--------	----------

KAIKKI IKÄRYHMÄT - Yhteenveto

Ristijärveläiset käyttävät avohuollon terveydenhoitopalveluissa lääkäriä hieman vähemmän kuin naapurikuntalaiset, vaikka kunnassa on mahdollista saada myös paikanpäällä lääkäripalveluja. Toisaalta meidän sairastavuusindeksimme on myös pienempi kuin naapurikunnissa, joten tulos selittyy ainakin osittain myös sillä.

• Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Liitteenä on teaviisarista tuodut vertailut perusopetuksen, kuntajohdon ja kunnan liikunnan vahvuuksista ja heikkouksista. Näistä näkyy selkeästi kehittämiskohteet ja painopisteet myös tulevalle vuodelle. Perusopetuksessa oppilashuoltoryhmän kokoonpanosta tuli sekä miinusta että plussaa. Teaviisarin kysymykset on asetettu siten, etteivät ne noudata täysin nykyistä perusopetuksen opetussuunnitelmaa, jossa oppilashuoltoryhmien kokoonpano kootaan lapsen ja nuorten tarveperusteisesti, ei kaavamaisesti. Kunnalla on kuitenkin käytössään sekä koulukuraattori, että - psykologipalvelut, koulumiekkarin ja perheneuvolan palvelut. Laajassa oppilashuoltoryhmässä ei ole aikaisemmin ollut mukana vanhempainyhdistyksen edustajaa, mutta vuodesta 2021 alkaen sellainen on osassa koko kunnan oppilashuoltoryhmän toimintaa, samoin oppilaiden edustaja. Vuonna 2019 ei vielä toteutettu pitkiä liikuntavälitunteja, mutta ne on otettu käyttöön lukuvuonna 2020-21. Vertaissovittelu ei ole käytössä perusopetuksessa, sen koulutusta pyritään saamaan henkilökunnalle ja oppilaille ja vuonna 2019 ei ollut ollut työterveyshuollon tarkastusta pidettynä, tänä lukuvuonna sellainen on pidetty ja henkilökunnan kanssa on tehty myös omavalvontamittaukset vuosittain (Halmeri) ja niiden pohjalta on tehty tarvittavat hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen liittyvät toimenpiteet. Perusopetuksen painopisteenä tulee olemaan kuntakohtaisten oppilashuoltoryhmien säännöllinen pito, vähintään kaksi kertaa vuodessa sekä liikuntavälituntien ja vertaistoiminnan kehittäminen sekä kiusaamisen ehkäisytoimien kehittäminen.

Kuntajohdon vahvuuksia olivat se, että ennakoarviointi on otettu käyttöön, turvallisuussuunnitelmat on käsitelty kunnan hallintoelimissä, johtamisvastuu hyvinvoinnin edistämisessä on organisoitu, ja ikäryhmittäisiä tavoitteita ja toimenpiteitä on laadittu terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi ikääntyneille sekä kuntalaisten osallisuutta on lisätty. Kunta on myös antanut avustuksia yhteisöille 109,00 €/ asukas ja yleisavustuksia 35 €/ asukas.

Kuntajohdon ja valtuutettujen tavoitteena tulee olemaan aktiivinen vastaaminen hyvinvointikyselyihin, kuten teaviisariin vuosittain, jotta luotettavaa tietoa kunnasta on saatavilla. Suurimmat kehittämiskohteet ovat verkkosivuilta puuttuvat tarkastuslautakunnan arviointikertomus sekä laajat hyvinvointikertomukset. Sen lisäksi tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmia ei ole käsitelty kunnanvaltuustossa. Suurin kehittämiskohde on se, etteivät kuntalaiset pääse Ristijärvellä osallistumaan hankintojen valmisteluun, seurantaan eikä arviointiin.

Hyte-kertoimissa liikunnan osalta on nostettu viisi tavoitetta, joihin kunnan tulee pystyä vastaamaan:

1. Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden raportointi,
2. seurojen, yhdistysten ja kunnan yhteistyökokoukset,
3. kohdennetut liikkumisryhmät lapsille ja nuorille,
4. vaikutusten ennakoarvioiden hyödyntäminen sekä
5. liikunnan edistämisen poikkihallinnollisen työryhmätoimintana.

Kunnassa raportoidaan vuosittain hyvinvointikertomuksessa lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuudesta ja lapsille ja nuorille on pystytty tarjoamaan koulun ja järjestöjen kanssa yhteistyössä maksutonta harrastustoimintaa esi- ja peruskouluikäisille lapsille ja nuorille. Kunta on pitänyt kerran vuodessa urheiluseuran kanssa yhteistyökokouksen. Tähän ryhmään tulisi saada mukaan muut kunnassa toimivat yhdistykset ja seurat, sekä nuorisovaltuusto ja vanhusneuvosto. Vaikutusten ennakoarvioita hyödynnetään päätöksen teossa, mutta sen käyttöä tulisi tehostaa. Kunta nimeää vuonna 2021 poikkihallinnollisen työryhmän edistämään kuntalaisten liikuntaa. ?????

[teaviisari power point, perusopetus 2020.pptx](#)

[Liikunta, teaviisari.pptx](#)

[kuntajohdon vahvuudet ja heikkoudet 2019 ristijärvi.pptx](#)

• Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen painopistealueina tulevat olemaan:

1. kaikenikäisten kuntalaisten aktiivisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen yhteistyössä vapaa-aikatoimi ja kolmas sektori
2. läpinäkyvän päätöksenteon edistäminen kaikissa kunnan hallintorakenteissa
3. kuntalaisten osallistaminen hyvinvointityöhön
4. säännöllisten hyvinvointikyselyjen tekeminen (hyte-koordinaattorit) ja tulosten käsittely siten, että kyselyjen tulokset huomioidaan päätöksenteossa (kunnan jory, kunnanhallitus ja -valtuusto)

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2022

Hyvinvointisuunnitelmaa vuodelle 2021-22 ovat mukana luomassa

- **Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset**

- **Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat**

Ristijärven kunnan hyvinvointisuunnitelman tukena on käytetty mm. Teaviisaria, Lapset ensin - Kainuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2017 - 2021, Kouluterveyskyselyjä, Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimusta (THL) sekä kuntalaisille suunnattua HYTE-kyselyä. Lisäksi käytössä ovat Terveempi tulevaisuus Kainuussa-suunnitelma varhaiskasvatuksessa ja esi-perusopetuksessa, Ristijärven kunta - strategia ja sen painopistealueet 2010-2020 ja Ristijärven hyvinvointistrategia 2010, Kunnan turvallisuussuunnitelma ja kunnan sivistystoimen valmiussuunnitelma, Kunnan työterveyshuollon suunnitelma, Varhaisen puuttumisen suunnitelma sairauspoissaoloihin, Työsuojeluohjelma, Ristijärven keskuskoulun kiusaamisen ehkäsemisen suunnitelma, Seurakunnan toimintasuunnitelma ja käytänteet, Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelma ja perusopetuksen opetussuunnitelma, Kunnan ja perusopetuksen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmat, Savuton Ristijärvi-suunnitelma sekä hyvinvointikertomus. Esi- ja perusopetuksessa rakennetaan ns. Suomen mallia harrastamiseen yhteistyössä seurakunnan, kansalais- ja musiikkiopiston sekä kolmannen sektorin kanssa.

Kainuun yhteiset ohjelmat:

- 1.Kainuun maakuntastrategia 2025 sekä
- 2.Kainuun maakuntastrategia 2035 - Kainuu-ohjelma,
- 3.Sosiaali- ja terveystoimialan palvelustrategian linjaukset,
4. Kainuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2017 - 2021, Kainuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2021-2025
- 5.Terveystieteiden ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelma,
6. Iän iloinen Kainuu 2030 - ikääntymispoliittinen strategia,
- 7.Kainuun maakuntakaava 2020,
- 8.Kainuun matkailustrategia 2011-2020,
- 9.Kainuun ilmastostrategia 2020
- 10.Kainuun ympäristöstrategia 2020
11. Kainuun alueellinen hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2021-2024 strategiset linjaukset ja toimet
12. Kainuun hyvinvointisuunnitelma 2021-25

• Hyvinvointisuunnitelma

Hyödynnämme kestävästi luonnon ihmiselle tarjoamia hyötyjä ihmisten ja yhteiskunnan hyvinvoinnin edistämiseksi. Edistämme ennakkovaikutusten arvioinnin ja tieteellisen tutkimustiedon käyttöä päätöksenteon tukena. Pyrimme tekemään luontoa kunnioittavaa päätöksentekoa ja luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämistä omilla toimenpiteillämme unohtamatta luonnon taloudellista ja kestävästä hyväksikäyttöä. Kaikille kuntalaisille pyritään takaamaan mahdollisuudet hyvään elämään, terveyteen, koulutukseen ja työllistymiseen. Sosiaalisesti kestävä yhteiskunta kohtelee kaikkia jäseniään yhdenvertaisesti, tukee terveyttä ja toimintakykyä sekä antaa tarvittavan turvan ja tarvittavat palvelut. Kestävä kehitys otetaan osaksi yleissivistävää opetusta, kunnan omia toimintoja ja elinikäistä oppimista. Pyrimme järjestämään yhdenvertaiset ja tasa-arvoiset hyvinvointipalvelut kuntalaisille kiinteässä yhteistyössä Kainuun soten ja myöhemmin mahdollisesti maakunnan kanssa. Palvelut ovat kuntalaisia varten. Aidoista kohtaamisista syntyy luottamusta ja hyvinvointia. Pienessä kunnassa vähäiset voimavarat ovat yhteisiä ja yhdessä tekemällä olemme enemmän!

Koronatilanteen huomoiden kunta pyrkii tekemään pieniä jumppavideoita kuukausittain kunnan nettisivuille osallistaen kuntalaisia (nuorisovaltuusto, koulutoimi, varhaiskasvatus, vanhusneuvosto). Tavoitteena on, että eri ikäryhmät tuottavat lyhyen taukojumppavideon, jonka kuka tahansa voi tehdä vaikka työpaikalla tai kotona. Lisäksi kuntalaisilta on tullut toive kunnalle kaiken ikäisten kuntalaisten liikuntasalivuorosta, jossa aktivoitaisiin kuntalaisia pelaamaan sisäliikuntapelejä yhdessä kaiken ikäisten ja kuntoisten kanssa. Tämä kokeilu pyritään toteuttamaan korona tilanteen väistyessä.

Kunta pyrkii tarjoamaan matalan kynnyksen varhaista tukea yhdessä Kainuun soten kanssa sosiaalista, psyykkistä ja fyysistä hyvinvointia tukevissa toimissa ja palveluissa kaikille ikäryhmille. Vaikka mahdollinen sote-muutos tulee tällä suunnitelmakaudella mahdollisesti toteutumaan, pyritään takaamaan ainakin nykyiset palvelut kuntalaisille jatkuvassa yhteiskunnallisessa muutoksessakin. Kunta pyrkii toimimaan mm. Suomen mallin mukaisesti ja tarjoaa maksutonta harrastamista koulupäivän yhteydessä OPHn kerhoavustuksen ja paikallisten yhdistysten saamien tukien turvin. Suomen malli liitetään myös aamu- ja iltapäivätoiminnan työsuunnitelmiin. Lasten ja nuorten kuulemista varten pidetään entistä tiheämmin Lasten ja nuorten parlamentin kokouksia. Tavoitteena on, että kaikilla kuntalaisilla on osallisuuden ja merkityksellisyyden tunne, kokemus ristijärveläisyydestä. Erityisesti tuemme nuorten yhteiskunnallista osallistumista. Vahvistamme hallinnon läpinäkyvyyttä: avoin ja julkinen tieto lisää kuntalaisten luottamusta ja mahdollisuuksi

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

- **Suunnitelman laatijat**

Vapaa-aikaohjaaja Elisa Pääkkönen, sivistyspäällikkö Tiinaliisa Portano, Lasten ja nuorten parlamentti, nuorisovaltuusto ja vanhusneuvosto.

- **Suunnitelman hyväksyminen**

Ristijärven kunnanhallitus.